Valiokunnan mietintö HaVM 20/2018 vp─ HE 164/2018 vp

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta (HE 164/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava asiantuntija Tapio Puurunen, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Maarit Nikander, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Tiina Ehrnrooth, sisäministeriö
- pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Pekka Tiainen, sisäministeriö
- ulkoasiainneuvos Mikko Kinnunen, ulkoministeriö
- lähetystöneuvos Pekka Marttila, ulkoministeriö
- hallitussihteeri Taina Neira, oikeusministeriö
- osastoesiupseeri Sami Roikonen, puolustusministeriö
- neuvotteleva virkamies Miska Lautiainen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Risto Lerssi, valtiovarainministeriö
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto
- ylitarkastaja Kirsi Hack, Poliisihallitus
- lakiasiainpäällikkö Pekka Syrjänen, Valtiokonttori
- johtaja Kirsi Henriksson, Kriisinhallintakeskus edustaen myös Pelastusopistoa
- asiantuntija Mika Kärkkäinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toiminnanjohtaja Anne Palm, Laajan turvallisuuden verkosto WISE
- asiamies Mikko Äikäs, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- oikeudellinen neuvonantaja Jani Leino, Suomen Punainen Risti

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen kansainvälisen kriisinhallinnan poliisit ry
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Valmis
5.0

- Suomen Rauhanturvaajaliitto ry
- Senior Strategic Advisor Antti Häikiö

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettua lakia, Pelastusopistosta annettua lakia sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia.

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettua lakia ehdotetaan ajantasaistettavaksi siten, että sääntely kuvaisi nykyistä selkeämmin siviilikriisinhallinnan luonnetta ja kansainvälisen pelastustoiminnan eriytymistä siviilikriisinhallinnasta. Lakiin siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan ja Pelastusopistosta annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla nykyisin Pelastusopiston yksikkönä toimiva Kriisinhallintakeskus siirrettäisiin hallinnollisesti sisäministeriön yhteyteen. Sisäministeriö toimisi Kriisinhallintakeskuksen hallintovirastona ja järjestäisi sille hallinto- ja tukipalvelut. Edellä mainittuun kahteen lakiin ehdotetaan lisäksi muutoksia, joilla otetaan huomioon siviilikriisinhallinnan ja kansainvälisen pelastustoiminnan toimintojen hallinnollinen eriyttäminen. Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettua lakia sovellettaisiin edelleen kansainväliseen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön palvelussuhteeseen ja henkilöstön asemaan avustustoiminnassa.

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain mukaisessa palvelussuhteessa olevan henkilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi. Erityisesti lakiin otettaisiin säännökset sihteeristötehtävissä olevan henkilön oikeudesta asuntokorvaukseen, koulutuskorvaukseen ja päivähoitokorvaukseen sekä palvelussuhteessa olevan henkilön siirtämisestä ulkomaan kriisinhallintatehtävästä kotimaan tehtäviin, jos henkilö tähän suostuu tai jos siihen on painavia syitä.

Lain asiantuntijarekisteriä koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan nykyisen toiminnan tarpeita sekä Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä.

Esityksessä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa tarkoitettuja kansainvälisen pelastustoiminnan harjoituksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia siviilikriisinhallintaa koskevaan lainsäädäntöön, erityisesti vuonna 2005 voimaan tulleeseen lakiin siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan (1287/2004). Kansainvälisen siviilikriisinhallinnan toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi nykyisen lain voimaantulon jälkeen. Myös suomalaisten osallistuminen siviilikriisinhallinnan tehtäviin on kehittynyt aiempaa monipuolisemmaksi.

Siviilikriisinhallinta on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Siviilikriisinhallinnan tehtävät voivat olla tuki-, tarkkailu-, neuvonanto- ja koulutustehtäviä tai esimerkiksi poliisisektorin toimeenpanevia tehtäviä. Siviilikriisinhallinnalla edistetään myös rajat ylittävien turvallisuusuhkien ennaltaehkäisyä ja hallintaa. Ulkoministeriö käsittelee siviilihenkilöiden osallistumista kriisinhallintaan ja sisäministeriö kotimaan valmiuksia koskevat asiat.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on parantaa Suomen edellytyksiä osallistua kansainväliseen siviilikriisinhallintaan sekä tehdä lainsäädäntöön muutokset, jotka johtuvat siviilikriisinhallinnan luonteen muuttumisesta ja kansainvälisen pelastustoiminnan eriytymisestä siviilikriisinhallinnasta. Muutoksilla pyritään myös selkeyttämään Kriisinhallintakeskuksen hallinnollista asemaa sekä Suomen ulkomaille lähettämien henkilöiden ja heidän työnantajiensa oikeudellista asemaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Siviilikriisinhallinta ja kansainvälinen pelastustustoiminta

Siviilikriisinhallinnalla tuetaan valtion keskeisten yhteiskunnallisten toimintojen kehittämistä ja toimintaedellytysten vahvistamista. Siviilikriisinhallinta koostuu konfliktien ehkäisemiseen sekä rauhan ja vakauden ylläpitämiseen tähtäävistä toimista. Myös pitkäkestoisemmat tilapäiset toimet, joiden tavoitteena on vahvistaa julkista hallintoa, oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksia ja demokratiaa, kuuluvat siviilikriisinhallintaan.

Suomen siviilikriisinhallinnan tavoitteena on vuonna 2014 julkaistun siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian mukaan yhteiskunnan toimintaedellytysten palauttaminen lähettämällä kriisialueille ulkopuolista ei-sotilaallista asiantuntija-apua. Valiokunta toteaa, että nämä tavoitteet käyvät jatkossa nykyistä paremmin ilmi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetusta laista.

Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annettua lakia sovelletaan myös pelastuslain (379/2011) 38 §:ssä tarkoitettuun kansainväliseen pelastustoimintaan. Kansainvälisen pelastustoiminnan ja siviilikriisinhallinnan operaatioiden luonteet poikkeavat hallituksen esityksen perustelujen mukaan merkittävästi toisistaan. Kansainvälisen pelastustoiminnan tehtävä käynnistyy yleensä lähes välittömästi ja kestää tyypillisesti kahdesta viikosta enintään muutamaan kuu-

kauteen. Siviilikriisinhallintaoperaation aloittaminen kestää yleensä useita kuukausia tarpeen ilmaantumisesta, ja tehtävä saattaa kestää useita vuosia.

Kansainvälisellä pelastustoiminnalla pyritään turvaamaan ihmishenkiä välittömästi katastrofin tai onnettomuuden jälkeen. Siviilikriisinhallinnalla sen sijaan pyritään muun muassa rakentamaan kriiseistä toipuviin maihin toimiva poliisi- ja oikeusjärjestelmä sekä ihmisoikeuksia kunnioittava hallinto. Lain soveltamisalaa tarkennetaan suhteessa kansainväliseen pelastustoimintaan, eikä lakia enää jatkossa sovelleta siihen kokonaisuudessaan. Samalla siviilikriisinhallinta ja kansainvälinen pelastustoiminta erotetaan hallinnollisesti toisistaan.

Kriisinhallintakeskuksen hallinnollinen asema

Kriisinhallintakeskuksen itsenäistä asemaa ja toimintaedellytyksiä ehdotetaan vahvistettavaksi siten, että nykyisin Pelastusopiston kirjanpitoyksikkönä toimiva Kriisinhallintakeskus siirtyy sisäministeriön yhteyteen. Valiokunta toteaa, että Kriisinhallintakeskuksen asemasta ja tehtävistä on tehty useita selvityksiä. Käsittelyssä oleva ehdotus perustuu vuonna 2017 asetetun selvitysryhmän ehdotuksiin ja aiempiin selvityksiin. Näissä selvityksissä on todettu, että Kriisinhallintakeskuksen ja Pelastusopiston yhteys ei ole niiden erilaisista ydintehtävistä johtuen tuonut riittävästi synergiaetuja. Valiokunta pitää Kriisinhallintakeskuksen hallinnollisen aseman selkiyttämistä tarpeellisena.

Kriisinhallintakeskuksen sijaintipaikasta ei säädetä lailla. Sisäministeriö on heinäkuussa 2018 päättänyt siirtää Kriisinhallintakeskuksen Kuopiosta Helsinkiin. Päätös tulee voimaan samaan aikaan ehdotettujen siviilikriisinhallintalainsäädännön muutosten kanssa. Päätöksen voimaantulon jälkeen alkaa kahden vuoden siirtymäaika siirron toteuttamiselle.

Kriisinhallintakeskuksen siirtyminen sisäministeriön yhteyteen koskee suoraan 18—20 henkilöä. Valtion virastojen välillä tapahtuvissa henkilöstösiirroissa noudatetaan valtion virkamieslain 5 a — 5 c §:n säännöksiä. Pääsääntönä on, että virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon kuin tehtävät siirtyvät. Valiokunta korostaa, että henkilöstösiirroissa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että henkilöstön siirtyessä Kuopiosta pääkaupunkiseudulle siirtyvien henkilöiden asumis- ja muut kustannukset voivat kasvaa merkittävästi.

Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijoiden rekrytointi, koulutus ja lähettäminen siirretään Kriisinhallintakeskukselta Pelastusopiston toiseen yksikköön. Tämä vahvistaa Pelastusopiston roolia koko pelastusalan oppilaitoksena. Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijoiden ja muodostelmien lähettämisen operatiivisesta järjestämisestä on määrä päättää käynnissä olevan pelastustoimen uudistuksen yhteydessä.

Hallintovaliokunta on viime aikoina käsitellyt useita pelastustoimen uudistukseen liittyviä hallituksen esityksiä. Maakuntauudistukseen liittyvät hallituksen esitykset, jotka koskevat pelastustoimen järjestämistä (HE 16/2017 vp) ja pelastuslain muuttamista (HE 240/2018 vp), ovat myös hallintovaliokunnan käsittelyssä. Valiokunnan käsityksen mukaan pelastuslain kokonaisuudistusta koskeva hanke asetetaan vuonna 2019. Valiokunta korostaa, että Kriisinhallintakeskuksen

hallinnollisen aseman muutoksen yhteydessä on myös Pelastusopistolle turvattava mahdollisuus järjestää kansainvälisen pelastustoiminnan operatiivinen toteuttaminen.

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoille maksettavat korvaukset

Siviilikriisinhallintatehtävät voidaan jakaa kenttä- ja sihteeristötehtäviin. Suomalaiset asiantuntijat työskentelevät haastavissa ja vaarallisissa olosuhteissa esimerkiksi Afrikan operaatioissa ja Ukrainassa. Vuosittain suomalaisia osallistuu siviilikriisinhallintatehtäviin 100—120. Suomalaisia työskentelee merkittävässä määrin myös EU:n ja kansainvälisten järjestöjen sihteeristötehtävissä, tällä hetkellä 17.

Valiokunta pitää perusteltuna korvausjärjestelmän uudistamista siten, että erityisesti perheellisillä asiantuntijoilla on nykyistä paremmat mahdollisuudet hakeutua siviilikriisinhallintatehtäviin. Kenttätehtävistä poiketen olosuhdekorvausta sihteeristötehtävissä ei ole nykyisin määritelty tehtävän sijaintikaupungin kustannustason mukaan. Jatkossa sihteeristötehtävien olosuhdekorvaukset vastaavat nykyistä paremmin sijaintikaupungin todellisia elin- ja asumiskustannuksia. Lisäksi sihteeristötehtävissä oleville maksetaan olosuhdekorvausta täydentävää asumiskorvausta toteutuneiden kulujen perusteella. Laissa säädetään jatkossa myös asunto-, koulutus- ja päivähoitokustannusten korvaamisesta sihteeristötehtävissä oleville. Ehdotetut korvaussäännökset vastaavat pääosin ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) säännöksiä.

Saadun selvityksen mukaan siviilikriisinhallintaan liittyviä operaatioita suunnitellaan ja ohjataan sekä toimintaa kehitetään EU:n ja kansainvälisten järjestöjen sihteeristötehtävissä. Tämän vuoksi on tärkeää, että Suomi pääsee lähettämiensä asiantuntijoiden välityksellä vaikuttamaan yksittäisiä kenttätehtäviä laajemminkin tähän toimintaan. Valiokunta korostaa, että siviilikriisinhallintaan tulee muiltakin osin olla kansallisen strategian mukaiset riittävät voimavarat.

Velvoite myöntää virkavapautta tai vapautusta työstä ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen

Laissa säädetty velvoite myöntää virkavapautta tai vapautusta työstä siviilikriisinhallintatehtävän vuoksi laajennetaan koskemaan kuntia ja kuntayhtymiä. Tämä on tarpeen etenkin kansainvälisen pelastustoiminnan toimintaedellytysten varmistamiseksi. Lisäksi henkilöllä on jatkossa oikeus saada virkavapautta tai vapautusta työstä palvelussuhteen lisäksi Kriisinhallintakeskuksen järjestämään siviilikriisinhallinnan ja Pelastusopiston järjestämään kansainvälisen pelastustoiminnan peruskoulutukseen, palvelussuhdetta edeltävään perehdytyskoulutukseen ja sellaiseen kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvään koulutukseen tai harjoitukseen, joka on sisäministeriön päätöksellä katsottu välttämättömäksi Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämän valmiuden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Henkilön on lähtökohtaisesti osallistuttava tällaiseen koulutukseen, jotta hänet voidaan lähettää ulkomaille siviilikriisinhallinnan ja kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin.

Vuoden 2017 alussa voimaan tulleen tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain (1522/2016) soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan sotilaallisen kriisinhallinnan tavoin myös siviilikriisinhallintalainsäädännön mukaisessa harjoituksessa olevia henkilöitä. Laissa tarkoitettuja harjoituksia ovat kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvät sellaiset harjoitukset, jotka ovat välttämättömiä Suomen kansainvälisten sitoumus-

ten edellyttämän valmiuden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Valiokunta pitää tarpeellisena, että sääntelyä yhtenäistetään myös tältä osin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös palvelussuhteen jatkuvuutta koskevat säännökset ovat mahdollisimman selkeitä. Saadun selvityksen mukaan tältä osin on pyritty yhdenmukaiseen sääntelyyn sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) kanssa. Valiokunta ehdottaa kuitenkin saamansa selvityksen perusteella yksityiskohtaisista perusteluista ilmeneviä tarkennuksia 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään työ- tai virkasuhteen jatkumisesta.

Asiantuntijarekisterit

Valiokunta toteaa, että EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (2016/679 (EU)) on alettu soveltaa 25.5.2018. Eduskunta on 13.11.2018 hyväksynyt yleistä tietosuoja-asetusta täydentävän tietosuojalain hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 13/2018 vp — HE 9/2018 vp) pohjalta.

Siviilihenkilöstön lähettämisestä kriisinhallintatehtäviin annetun lain asiantuntijarekistereitä koskevat säännökset muutetaan vastaamaan nykyisen toiminnan tarpeita sekä yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Valiokunta pitää ehdotettuja säännöksiä pääosin asianmukaisina, mutta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin eräitä tarkennuksia lain asiantuntijarekistereitä koskeviin säännöksiin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain muuttamisesta

7 §. Virkavapaus, vapautus työstä ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen. Valtion, kunnan tai kuntayhtymän on ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan myönnettävä palkatonta virkavapautta tai vapautusta työstä laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen ja eräisiin siviilikriisinhallintaa ja kansainvälistä pelastustoimintaa koskeviin koulutuksiin ja harjoituksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- tai virkasuhdetta, joka käsiteltävänä olevassa laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen nimitettävällä on, ei voida tämän palvelussuhteen takia päättää eikä sen aikana irtisanoa. Edellä mainittu koskee jatkossa myös 1 momentissa tarkoitettuja koulutuksia ja harjoituksia. Siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain esitöiden (HE 206/2004 vp) mukaan pykälän 2 momentin säännöksellä säädetään muun julkisen sektorin kuin valtion ja yksityissektorin palveluksessa oleville vastaava työ- ja virkasuhdeturva kuin valtion ja kunnan palveluksessa oleville. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan sääntelyä ei ole oikeuskäytännössä katsottu kuitenkaan täysin yksiselitteiseksi.

Vaikka velvollisuus vapautuksen myöntämiseen ei koske yksityisiä työnantajia, saattaa 7 §:n 2 momentin säännös saadun selvityksen mukaan aiheuttaa tulkinnanvaraisia tilanteita, jos työntekijä lähtee palvelukseen pyytämättä työnantajalta vapaata. Ehdotettua säännöstä voitaisiin tällöin tulkita siten, että työnantaja ei saisi pitää tällaista poissaoloa luvattomana. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä korostaa, että nämä tilanteet ovat harvinaisia ja pääsääntöisesti palvelussuhteet saadaan täytettyä ongelmitta.

Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella pykälän 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että siitä käy nykyistä selkeämmin ilmi, että siinä säädetty koskee myös muuta työnantajaa kuin valtiota, kuntaa tai kuntayhtymää, joka on myöntänyt palveluksessaan olevalle vapautusta työstä pykälän 1 momentissa tarkoitettua toimintaa varten.

13 §. Peruspalkka. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vain pykälän 2 momenttia, jonka sisältämään asetuksenantovaltuuteen ehdotetaan tehtävän tekninen muutos. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään peruspalkasta. Momentin mukaan palvelussuhteessa olevan henkilön peruspalkka määräytyy tehtävän vaativuuteen perustuvan palkkaluokan mukaisesti. Valiokunta toteaa, että voimassa olevan kriisinhallintaan osallistuvan siviilihenkilöstön palvelussuhteen ehdoista annetun sisäministeriön asetuksen (35/2005) 2 §:n 3 momentin mukaan valtiotyönantajaa edustava sisä- tai ulkoasiainministeriö voi erityistapauksissa tehdä palvelussuhteeseen nimitettävän henkilön kanssa kirjallisen sopimuksen tehtävässä maksettavasta kuukausipalkasta. Valiokunta ehdottaa, että asiallisesti samansisältöinen säännös otetaan lain 13 §:n 2 momenttiin, koska mainitulla säännöksellä poiketaan pykälän 1 momentin säännöksestä. Samalla ehdotettu 2 momentti siirtyy pykälän 3 momentiksi.

14 b §. Koulutuskorvaus. Valiokunta ehdottaa kielellisiä korjauksia pykälän 1 momenttiin. Valiokunnan ehdottamassa muodossa pykälän koulutuskorvauksia koskeva säännös vastaa ehdotettua paremmin ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 9 §:n 1 momentin oikeutta koulutuskorvaukseen koskevaa sääntelyä. Lisäksi säännös vastaa näin muotoiltuna ehdotettujen 14 a ja 14 c §:n muotoilua.

3 luvun otsikko. Asiantuntijarekisteri. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 3 luvun otsikon muuttamista vastaamaan 17—19 §:ään tehtäviä muutoksia. Luvussa säädetään kahdesta eri rekisteristä.

17 §. Rekisterin käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä. Pykälässä ehdotetaan säädettävän niin sanotun asiantuntijarekisterin käyttötarkoituksesta ja rekisterinpitäjästä, kuten nykyisinkin. Rekisterin käyttötarkoitusta laajennetaan vastaamaan siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksien ylläpidon edellytyksiä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että rekisterinpitäjänä on ehdotuksen mukaan Kriisinhallintakeskus, mutta kansainvälisen pelastustoiminnan osalta Pelastusopisto. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan, jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Tällöin rekisterinpitäjien keskinäisistä suhteista ja erityisesti vastuualueista tulee säätää laissa.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on ollut säätää kahdesta eri rekisteristä, siviilikriisinhallinnan asiantuntijarekisteristä ja kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisteristä. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijarekisterin rekisterinpitäjä on Kriisinhallintakeskus ja kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisterin rekisterinpitäjä Pelastusopisto.

Valiokunta ehdottaa edellä mainituista syistä pykälän 1 ja 2 momenttiin tarkennuksia, jotta pykälästä käy ilmi, että kyse on kahdesta eri rekisteristä, joilla on eri rekisterinpitäjät. Samasta syystä myös pykälän otsikkoa on tarkistettava.

18 §. Tietolähteet ja tietosisältö. Valiokunta ehdottaa edellä 17 §:n perusteluissa todetuista muutosehdotuksista johtuen tarkennuksia pykälän 1—3 momenttiin.

19 §. Tietojen luovuttaminen. Valiokunta ehdottaa 17 §:n perusteluihin viitaten tarkennusta myös 19 §:ään.

Johtolause. Valiokunta toteaa, että myös lakiehdotuksen johtolausetta on tarkistettava.

3. Laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lakiehdotuksen nimike ja johtolause. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen 3. lakiehdotuksen nimikkeeseen ja johtolauseeseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 164/2018 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 164/2018 vp sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) 21 ja 22 §,

muutetaan lain nimike, 1 — 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 6 a §:n 1 momentin 3 kohta, 6 b §:n 2 momentti, 7—9 §, 10 §:n 2 momentti, 11 §, 13—16 §, 3 luvun otsikko ja 17—20 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laissa 217/2006, 5 §:n 1 momentti~~, 17 §:n 3 momentti ja 18 §:n 3 momentti~~ laissa 471/2008, 6 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 6 b §:n 2 momentti laissa 259/2015, 7 § osaksi laissa 309/2009 sekä 17 ja 18 § osaksi laissa 471/2008,

sekä

lisätään lakiin uusi 2 a, 4 a—4 c, 14 a—14 c ja 15 a—15 e § seuraavasti:

Laki

siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on tukea Suomen osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan:

1) konfliktien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, oikeusvaltion ja muiden keskeisten yhteiskunnan toimintojen luomiseksi ja palauttamiseksi, rauhan ja vakauden ylläpitämiseksi sekä muiden näihin verrattavien toimien toteuttamiseksi;

2) Suomen, Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen kriisinhallintakykyjen kehittämiseksi; ja

3) poikkeuksellisesti muiden laaja-alaisten häiriöiden ja tuhojen lieventämiseksi.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

1) siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan ulkomailla;

2) kriisinhallintaan osallistumisen edellyttämistä kotimaan valmiuksista sekä niiden ylläpitämisestä ja kehittämisestä;

3) kriisinhallintaan ulkomailla osallistuvan siviilihenkilön oikeuksista ja velvollisuuksista; ja

4) Kriisinhallintakeskuksesta.

Tätä lakia, lukuun ottamatta mitä 6 a—6 d §:ssä säädetään, sovelletaan pelastuslain (379/2011) 38 §:n nojalla pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen osallistuvan suomalaisen henkilöstön palvelussuhteisiin ja henkilöstön asemaan avustustoiminnassa. Pelastustoimeen kuuluvan avun antamisen kotimaan valmiuksista säädetään Pelastusopistosta annetussa laissa (607/2006).

Tämä laki ei koske humanitaarista apua, kehitysyhteistyötä tai valtion talousarvion varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahamomentilta rahoitettua toimintaa eikä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitettua toimintaa.

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) puolisolla palvelussuhteeseen otetun aviopuolisoa taikka hänen kanssaan elävää avopuolisoa, jos avopuolisot ovat todistettavasti asuneet yhdessä vähintään kaksi vuotta tai heillä on tai on ollut yhteinen lapsi;

2) lapsella:

a) palvelussuhteeseen otetun alle 20-vuotiasta lasta, jonka huoltaja hän on tai oli ennen kuin lapsi täytti 18 vuotta ja joka ei ansaitse elatustaan omalla työllään;

b) puolison alle 20-vuotiasta lasta, jonka huoltaja puoliso on tai oli ennen kuin lapsi täytti 18 vuotta ja joka ei ansaitse elatustaan omalla työllään;

c) palvelussuhteeseen otetun tai hänen puolisonsa 20 vuotta täyttänyttä lasta, jonka edunvalvoja hän tai hänen puolisonsa on ja joka sairauden, vian tai vamman vuoksi ei kykene elättämään itseään omalla työllään;

3) perheenjäsenellä puolisoa ja lasta;

4) mukana seuraavalla perheenjäsenellä puolisoa tai lasta, joka asuu sihteeristön sijaintipaikalla samassa taloudessa palvelussuhteeseen otetun kanssa; mukana seuraamiseksi ei kuitenkaan katsota alle kuuden kuukauden pituista asumista;

5) sihteeristötehtävällä Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön tehtävää, joka on sijoitettu Euroopan unioniin tai Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvan valtion alueelle taikka turvallisuusolosuhteiltaan niitä vastaavalla alueella sijaitsevaan kansainvälisen järjestön päämajaan, päämajassa sijaitsevaan pysyvään edustustoon tai erityistä itsenäistä tehtävää suorittavaan päämajan kaltaiseen toimipisteeseen.

3 §

Toimialajako

Ulkoministeriö käsittelee siviilihenkilöiden osallistumista kriisinhallintaan koskevat asiat.

Sisäministeriö käsittelee kotimaan valmiuksia koskevat asiat.

4 §

Kotimaan valmiudet

Kotimaan valmiuksiin kuuluvat:

1) valmius rekrytoida kriisinhallintaan ulkomaille lähetettäviä siviilihenkilöitä;

2) siviilihenkilöiden kriisinhallintakoulutuksen järjestäminen;

3) materiaaliset ja logistiset valmiudet;

4) tutkimus- ja kehittämistoiminta;

5) 1—4 kohdassa tarkoitettujen asioiden yhteensovittaminen eri hallinnonaloilla; ja

6) yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen kanssa 1—4 kohdassa tarkoitettujen asioiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

4 a §

Kriisinhallintakeskus

Sisäministeriön yhteydessä on Kriisinhallintakeskus. Sen tehtävänä on hoitaa 4 §:n 1—4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä sekä toimia 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna työnantajana.

4 b §

Kriisinhallintakeskuksen organisaatio

Kriisinhallintakeskuksessa on johtaja ja muita virkamiehiä sekä tarvittaessa muuta henkilöstöä.

Johtajan tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää Kriisinhallintakeskuksen toimintaa sekä vastata toiminnan laadusta ja tuloksellisuudesta. Johtaja nimittää keskuksen virkamiehet ja ottaa palvelukseen keskuksen muun henkilöstön. Kriisinhallintakeskuksen johtajan nimittää valtioneuvosto.

4 c §

Työjärjestys

Kriisinhallintakeskuksella on työjärjestys, jonka johtaja vahvistaa kuultuaan sisäministeriötä. Työjärjestyksessä määrätään keskuksen organisaatiosta, henkilöstön tehtävistä, asioiden käsittelystä ja ratkaisemisesta sekä toiminnan muusta yleisestä järjestämisestä.

5 §

Julkisoikeudellinen palvelussuhde

Kriisinhallintaan ulkomailla osallistuva on määräaikaisessa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa valtioon. Henkilön työnantaja on Kriisinhallintakeskus. Työnantaja on kuitenkin ulkoministeriö, jos se on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti tarkoituksenmukaista, tai sisäministeriö, jos tehtävä on kotimaan valmiuksien kannalta merkittävä. Kansainvälisen pelastustoiminnan osalta työnantaja on Pelastusopisto.

— —

6 §

Suhde Euroopan unioniin, kansainväliseen järjestöön tai operaation toimeenpanijaan

Palvelussuhteeseen otettu on palvelussuhteen ajan toiminnallisesti Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai operaation toimeenpanijan alainen.

6 a §

Palvelussuhteessa olevien toimivaltuudet

Palvelussuhteessa oleviin sovelletaan:

— —

3) Tullin palveluksesta 7 §:n nojalla virkavapaalla olevan henkilön osalta, mitä tullilaissa (304/2016) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään;

— —

6 b §

Oikeus kantaa voimankäyttövälineitä ja oikeus käyttää voimakeinoja

— —

Työnantaja vahvistaa henkilön palvelussuhteeseen nimittämisen yhteydessä tai palvelussuhteen aikana hänen 1 momentin mukaisen oikeutensa kantaa voimankäyttövälineitä operaation toimialueella ja oikeuden käyttää palvelustehtävää suorittaessaan voimakeinoja.

— —

7 §

Virkavapaus, vapautus työstä ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen

Valtion, kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle on myönnettävä palkatonta virkavapautta tai vapautusta työstä seuraavan toiminnan ajaksi:

1) tässä laissa tarkoitettu palvelussuhde;

2) Kriisinhallintakeskuksen järjestämä siviilikriisinhallinnan peruskoulutus tai Pelastusopiston järjestämä kansainvälisen pelastustoiminnan peruskoulutus;

3) palvelussuhdetta edeltävä perehdytyskoulutus; ja

4) sellainen kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvä koulutus tai harjoitus, joka on sisäministeriön päätöksellä katsottu välttämättömäksi Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämän valmiuden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi.

Työ- tai virkasuhdetta, joka tässä laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen nimitettävällä taikka 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvalla tuolloin on, ei hänen 1 momentissa tarkoitettu työnantajansa saa tämän palvelussuhteen, koulutuksen tai harjoituksen takia päättää eikä sen aikana irtisanoa. Sama koskee sellaista muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua työnantajaa, joka on myöntänyt palveluksessaan olevalle vapautusta työstä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa varten.

Henkilön oikeuteen palata työhön palvelussuhteen, koulutuksen tai harjoituksen päätyttyä tai keskeydyttyä sovelletaan maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (305/2009) 4 §:ää.

8 §

Lomakorvaus

Muulle kuin valtion palveluksessa olevalle, jolle on myönnetty palkatonta virkavapautta tai vapautusta työstä tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen ajaksi, suoritetaan tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen ajalta vuosilomalain (162/2005) mukaista lomakorvausta. Lomakorvaus maksetaan nimittämiskirjan mukaisen palvelussuhteen päätyttyä, jollei muuta ole sovittu.

9 §

Perhevapaat ja sairausloma

Palvelussuhteessa olevan oikeus sairauslomaan ja sairausloman ajan palkkaan sekä lapsen syntymään ja hoitoon liittyviin poissaoloihin ja palkkaukseen määräytyy valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti.

10 §

Ryhmähenkivakuutus

— —

Jos tässä laissa tarkoitetussa palvelussuhteessa olleen kuoltua hänen oikeudenomistajillaan on oikeus Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai operaation toimeenpanijan saman palvelussuhteen perusteella kuolemantapauksen johdosta maksamaan korvaukseen, 1 momentissa tarkoitettua tukea maksetaan vain siltä osin kuin se on kyseistä korvausta suurempi.

— —

11 §

Eläkeoikeus

Tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen tuottamasta eläkeoikeudesta säädetään julkisten alojen eläkelaissa (81/2016).

Jos henkilö on tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen alkaessa ja päättyessä julkisten alojen eläkelain 101 §:n 1 momentissa tarkoitetussa palveluksessa ja palvelussuhteen aikana virkavapaalla tai vapautettuna kyseisestä palveluksesta, voidaan tässä laissa tarkoitetusta palvelussuhteesta saatu työansio ottaa huomioon mainitun lain 103 ja 104 §:n mukaisesti hänen eläkettään määrättäessä.

13 §

Peruspalkka

Palvelussuhteeseen otetun henkilön peruspalkka määräytyy tehtävän vaativuuteen perustuvan palkkaluokan mukaisesti. (Uusi 1 mom.)

Työnantaja voi erityistapauksessa tehdä palvelussuhteeseen nimitettävän kanssa kirjallisen sopimuksen tehtävässä maksettavasta kuukausipalkasta. (Uusi 2 mom.)

Palkkaluokista ja palkan maksamismenettelystä säädetään ~~tarkemmin~~ sisäministeriön asetuksella. (HE:n 2 mom.)

14 §

Olosuhdekorvaus

Palvelussuhteeseen otetulle maksetaan erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi sekä tehtävän toimialueen terveyteen, turvallisuuteen ja viihtyvyyteen vaikuttavista haitallisista olosuhteista olosuhdekorvausta. Olosuhdekorvausta maksetaan, jollei Euroopan unioni, kansainvälinen järjestö tai operaation toimeenpanija maksa päivärahaa tai muuta korvausta tai jollei sen maksama päiväraha tai muu korvaus ole riittävä.

Olosuhdekorvauksen määrästä ja maksamismenettelystä säädetään sisäministeriön asetuksella.

14 a §

Asuntokorvaus

Sihteeristötehtävässä olevalla on oikeus saada korvaus sihteeristön sijaintipaikalla asumisesta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista. Asumiskustannusten kohtuullisuutta harkittaessa otetaan huomioon sihteeristön sijaintipaikan olosuhteet ja virkamiehen perheellisyys.

Asuntokorvauksen perusteena olevista hyväksyttävistä kustannuksista ja korvauksen määrästä säädetään sisäministeriön asetuksella. Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset asuntokorvauksesta sekä menettelystä korvauksen hakemisessa, myöntämisessä ja maksamisessa.

14 b §

Koulutuskorvaus

Sihteeristötehtävässä olevalla on oikeus saada korvaus hänen mukanaan seuraavan lapsen esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta~~kirjoittautumis- ja lukukausimaksuista sekä kouluruokailusta~~ aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jäljempänä *koulutuskorvaus*, jos hänen toimikautensa kestää vähintään yhden vuoden. Oikeus koulutuskorvaukseen alkaa lukuvuoden alusta sinä kalenterivuonna, jonka aikana lapsi täyttää viisi vuotta ja päättyy sen lukukauden lopussa, jonka aikana lapsi täyttää 20 vuotta.

Korvattavien kustannusten kohtuullisuutta harkittaessa otetaan huomioon sihteeristön sijaintipaikan erityiset olosuhteet, opetuksen taso ja sisältö sekä opetuskielen ja koulujärjestelmän tarkoituksenmukaisuus lapsen aikaisemman koulunkäynnin ja jatkokoulutusmahdollisuuksien kannalta.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset koulutuskorvauksesta ja sen määrästä sekä menettelystä korvauksen hakemisessa, myöntämisessä ja maksamisessa.

14 c §

Päivähoitokorvaus

Sihteeristötehtävässä olevalla on oikeus saada korvaus hänen mukanaan seuraavan lapsen päivähoidosta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jäljempänä *päivähoitokorvaus*. Korvauksen edellytyksenä on hoidon järjestäminen työnantajan hyväksymässä hoitopaikassa.

Oikeus päivähoitokorvaukseen alkaa lapsen kolmivuotissyntymäpäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyy, kun oikeus koulutuskorvaukseen alkaa. Korvauksen alkamisajankohdan aikaistamisesta voidaan säätää sisäministeriön asetuksella.

Päivähoitokorvauksen määrästä säädetään sisäministeriön asetuksella. Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset päivähoitokorvauksesta sekä menettelystä korvauksen hakemisessa, myöntämisessä ja maksamisessa.

15 §

Eräiden kustannusten korvaaminen

Palvelussuhteeseen otetulle korvataan tehtävien hoitamisesta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset, jollei Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai operaation toimeenpanijan maksama korvaus kata niitä.

Kustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvästä menettelystä säädetään tarkemmin sisäministeriön asetuksella.

15 a §

Asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvausten toissijaisuus

Palvelussuhteeseen otetulla on oikeus saada asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaukset vain siltä osin kuin puolisolla ei ole oikeutta vastaavien etuuksien saamiseen muulta työnantajalta. Jos palvelussuhteeseen otettu ja hänen puolisonsa ovat molemmat tässä laissa tarkoitetussa palvelussuhteessa ja heidät on määrätty samalle sihteeristön sijaintipaikalle, asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaukset maksetaan puolisoille puoliksi. Jos palvelussuhteeseen otetun puoliso on määrätty samalle sihteeristön sijaintipaikalle ulkomaanedustuksen korvauksista annetussa laissa (596/2006) tarkoitettuna ulkoasiainhallinnon virkamiehenä, asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaukset maksetaan sen puolison mukaan, jonka korvaus on suurempi.

15 b §

Korvaukset perhevapaiden ja sairausloman aikana

Palvelussuhteeseen otetulla on oikeus saada 9 §:ssä tarkoitetun perhevapaan ja sairausloman aikana olosuhdekorvaus vastaavilla perusteilla ja vastaavassa suhteessa kuin valtion virkaehtosopimuksessa on sovittu näiden poissaolojen aikana maksettavasta palkkauksesta. Sihteeristötehtävässä olevalla on oikeus saada sairausloman aikana asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaus täysimääräisinä. Lisäksi sihteeristötehtävässä olevalla on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (1224/

2004) tarkoitetun äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden sekä adoptiovanhemman vanhempainrahakauden aikana asunto- ja koulutuskorvaus täysimääräisinä.

Korvausten maksamisen edellytyksenä on, että henkilö asuu perhevapaan tai sairausloman aikana 6 §:ssä tarkoitetun tahon määräämällä toimialueella.

15 c §

Korvaukset kuolemantapauksen yhteydessä

Jos palvelussuhteeseen otettu kuolee toimikautensa aikana, oikeus saada olosuhde-, asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaus jatkuu sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän kuoli. Työnantaja voi erityisestä syystä päättää, että oikeus asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvauksen saamiseen jatkuu kauemminkin.

Palvelussuhteeseen otetulla on oikeus saada mukana seuranneen perheenjäsenen perusteella maksettavat korvaukset sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana perheenjäsen kuoli.

15 d §

Korvausten hakeminen

Asunto-, koulutus- ja päivähoitokorvaus maksetaan hakemuksesta. Palvelussuhteessa olevan on ilmoitettava viipymättä työnantajalle korvauksen maksamisperusteisiin vaikuttavasta olosuhteen muutoksesta. Korvaushakemus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin oikeus korvaukseen alkoi. Korvauspäätös on tehtävä kahden kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

15 e §

Takaisinperintä

Maksettu korvaus voidaan periä takaisin, jos korvauksen saamisen edellytys ei täyty. Korvausta ei kuitenkaan peritä takaisin, jos palvelussuhteen aikaa tai asumista koskevan edellytyksen täyttymättä jääminen johtuu palvelussuhteessa olevan tai hänen perheenjäsenensä sairaudesta, henkilöstä riippumattomasta syystä toteutetusta palvelussuhteen päättämisestä tai siirrosta kotimaan tehtävään taikka muusta vastaavasta työnantajan hyväksymästä syystä. Muutoin tässä laissa tarkoitettujen korvausten takaisinperintään sovelletaan, mitä valtion virkamieslain 60 ja 61 §:ssä säädetään.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvausten takaisinperintään liittyvästä menettelystä.

16 §

Palvelussuhteen päättäminen ja siirtäminen kotimaan tehtävään

Sen lisäksi, mitä valtion virkamieslaissa säädetään virkasuhteen päättämisestä, tässä laissa tarkoitettu palvelussuhde voidaan irtisanoa, jos tehtävä, johon henkilö on asetettu, lakkaa, Suomen kansallista osallistumista kriisinhallintaan supistetaan tai osallistuminen lopetetaan.

Palvelussuhteessa oleva voidaan siirtää ulkomaan kriisinhallintatehtävästä valtion virkamieslain mukaiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen hänen työnantajansa päätoimipaikkaan tämän lain mukaisen palvelussuhteen loppuun asti, jos hän tähän suostuu tai jos tähän on painavia syitä. Työnantajan on pyrittävä sijoittamaan henkilö hänen ulkomaan tehtäväänsä vaativuudeltaan vastaavaan tehtävään Suomessa. Määräaikaiseen virkasuhteeseen siirretyn virka- ja työsuhdeturvaan sovelletaan 7 §:ää.

3 luku

Asiantuntijarekisterit

17 §

Asiantuntijarekisterien käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjät

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten on siviilikriisinhallinnan asiantuntijarekisteri ja kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisteri. Asiantuntijarekistereihin tallennettuja tietoja voidaan käyttää henkilöiden rekrytoimiseen tässä laissa tarkoitettuun kriisinhallinnan tai pelastuslain 38 §:n mukaisen kansainvälisen pelastustoiminnan tehtävään, työnantajan henkilöstöhallintoon, koulutus- ja harjoitustoimintaan, operaatiotiedon ja tilannekuvan ylläpitoon sekä koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen.

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijarekisterin rekisterinpitäjä on Kriisinhallintakeskus. Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisterin rekisterinpitäjä on Pelastusopisto.

18 §

Tietolähteet ja tietosisältö

Asiantuntijarekistereihin voidaan tallentaa tässä laissa tarkoitettuun kriisinhallinnan tai pelastuslain 38 §:n mukaisen kansainvälisen pelastustoiminnan tehtävään ehdolle asetetuista, palvelussuhteeseen nimitetyistä ja koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvista seuraavat tarpeelliset tiedot:

1) nimi, henkilötunnus tai syntymäaika, kansalaisuus ja yhteystiedot;
2) koulutus;
3) työkokemus;
4) perheenjäsenen tai lähiomaisen nimi, henkilötunnus tai syntymäaika ja yhteystiedot; ~~ja~~

5) tämän lain nojalla maksettaviin korvauksiin liittyvät tiedot; ja
6) tässä laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen, koulutukseen tai harjoitukseen liittyvät tiedot.

Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisteriin voidaan lisäksi tallentaa välttämättömät tiedot kansainväliseen pelastustoiminnan tehtävään nimitetyn taikka koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvan allergioista, veriryhmästä ja rokotteista.

Asiantuntijarekistereihin tallennetut tiedot voidaan tarkistaa rekisteröidyn suostumuksella hänen ilmoittamastaan tietolähteestä.

19 §

Tietojen luovuttaminen

Asiantuntijarekistereissä olevia tietoja voidaan salassapitosäännösten ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa rekrytointi-, koulutus- ja tutkimustarkoituksessa ulkoministeriölle, sisäministeriölle, Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai operaation toimeenpanijalle. Ennen tietojen luovuttamista tietoja pyytävän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Edellä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa 1 momentin mukaisesti vain, jos se on välttämätöntä tietojen vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi. Henkilötunnuksen käsittelystä säädetään erikseen.

20 §

Tietojen säilytysaika

Tässä laissa tarkoitetussa palvelussuhteessa, koulutuksessa tai harjoituksessa olevan tai olleen tietoja säilytetään rekisterissä kymmenen vuoden ajan viimeisen palvelussuhteen, koulutuksen tai harjoituksen päättymisen jälkeen, jollei henkilö ole pyytänyt, että häntä koskevat tiedot poistetaan aikaisemmin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 16 §:n 2 momentissa säädettyä siirtymisvelvollisuutta sovelletaan vain sellaiseen henkilöön, jonka palvelussuhde alkaa tämän lain voimaantulon jälkeen.

Pelastusopistossa Pelastusopistosta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja siviilikriisinhallintatehtäviä koskevat vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät tämän lain tullessa voimaan Kriisinhallintakeskukselle.

2.

Laki

Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan Pelastusopistosta annetun lain (607/2006), 3 a § ja 4 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 472/2008, sekä

muutetaan 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 472/2008, seuraavasti:

2 §

Pelastusopiston tehtävät

— —

Lisäksi Pelastusopiston tehtävänä on hoitaa sisäministeriön ohjauksessa pelastuslain (379/2011) 38 §:ssä tarkoitetun kansainväliseen pelastustoimintaan kuuluvan avun antamisen rekrytointia, materiaalisia ja logistisia valmiuksia sekä huolehtia kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvästä valtakunnallisesta koulutuksesta ja harjoituksista. Pelastusopisto huolehtii sisäministeriön määräämän mukaisesti kansainväliseen pelastustoimintaan kuuluvan avun antamisen käytännön järjestelyistä ja toimii siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla kansainväliseen pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden työnantajana.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain (1522/2016) 1 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta seuraavasti:

1 §

Henkilöllinen soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) nojalla tai siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) nojalla palvelussuhteessa olevaan;

2) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisessa koulutuksessa tai harjoituksissa taikka siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain mukaisessa koulutuksessa tai harjoituksissa olevaan;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Helsingissä 11.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Antti Rantakangas kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo